

„Mal tudup azraar kerekti partiya
vutkyl vojь, vistin onco, partijnyj la
vespartijnyj işcilerivis vojlogьnyц kol-
doryna alar ucurlu“.

(STALIN).

GOSSTRAHTYN IZIN ÇARANDYRARGA
ŞEF ALYNGANDARDYN
E Z E D Y U

1935 çylga

49 (2) 264.7

Нойрот.
3-406

„Straxovoj kerecti, onь taštalyр, undulup kalganьnaң kьska oјge cок edip, onь kolhoztorдь organizatsionno—hozjajstvenньj cаньnaң тындар la cоньнаң sotsialist cөөezin korulaar kezyur (rьcag) eder kerek“ (1934 c. mart aјдын 8 kыnynde BSK(в) P TK rešenijezi)

Gosudarstvоньң straxovanije kereginde oјrotың Oй BLKÇӨ vјurozьльнъң 1934 cьlda noјavr aјдын 26 kыnynde turguskan rešenijezi

Gosudarstvоньң kьjalta cокko lo voјьнъң kыuni le „straxovat“ eder kereginiң aldьnda yc tes zadaca turup cат:

1. Kolhoztorго, kolhozcьlarga, taңьnaң kol kyci le cатkan—erteng kolhozcьlarga ar vьtkenneң kor cетkenineң le tyvek—cетkerdeң ulam yrelgen straxovat' edip salgan cөөezin ucun, cөөeziniң ol yrelgeni ecziniң ыltagьnaң ulam volьvogon volzo, telolip cат.

2. Ar vьtkenneң kor cederiniң ыltagь la cениzerge, onьң kereginde otkyurp turgan vastra meroprijatialardь ezeder kereginde organizatsijalarga kyc cетkenince volьzьп cettirer ucurlu.

3. Cаş maldь oскyurerineң ulam mal тоozьп koптoдoр деп, vastra kol kuctylerdiң aldьnda partija la vaşkatiunьң turguskan zadacalarь va-cьm vudyрerine, volьzьp ucurlu.

Ol zadacalar kereginde mart aјдын 8 kыnynde 1934 c. BSK (в) P-нъң TK-di voјьнъң rešenijeziн cьgargan, ondo тынајda aјдыльp cат: „straxovoj kerecti, onьң taštalyр, undulup kalganьnaң kьska oјge cок edip, onь kolhoztorдь organizatsionno—hozjajstvenньj cаньnaң тындар la cоньнаң sotsialist cөөezin korulaar kezyur (rьcag) eder kerek“ деп.

Oндьјda volzo, straxovoj organdar ol rešenijeni emdige-cetre vьtkyј vudyрvegen, straxovoj kerek, bistiң oblastagь kezik aјmaktarda taštalyр undulup kalganьnaң cьgatvagan.

Gosudarstvоньң straxovanijezi kolhoztorдьн, kolhozcьlardьн, taңьnaң cатkan kol kuctylerdiң cirtьna ar vьtkenneң ceder kordon lo tyvek-cetkerdeң ulam cөөezine cаan cьгьm volor kereginde ыideni volordь BLKÇӨ OK-di turguzьp cат:

1. Oјrot oblastьң komsomolь gosudarstvоньң straxovanije keregi. kоndyktirerge pionerler cаş maldardь kiceerin ыefike alьп. Onь тындьј cат vьucalar la vudyрer:

Инв. № 1338

a) Kolhoztyñ massazy-la tañnañ çatkan kol kucyter le kynyn le kozo volyp, kolhoztor-do, kolhozçylardyñ, tañnañ çatkan kol kucyterdyñ kandj çöözöleri, ar vutkeniñ kor-çederineñ kandj tyvek-çetkerden, kandj çöözözi, neniñ usun straxovat' edilib çatkanyn çartap kuucyndar ucurlu. Kandj tyvek tušta Gosstrax teler çat, kandjy tušta tölöweç çat. Kolhoz-torgo, kolhozçylarga, tañnañ çatkan kol kucyterge okladnoj straxovanija kereginde, ancadala mal tudup azraarın tydyr turgan kolhoztor-go kandj çenilteler berilib çat.

b) Til çetirer posttor legkij kavaleriya tözöer. Tözölip vudyp kalgan-daryñn izin tydyr çarandyrar, ol posttorgo eñ artyk komsomoldordy tudar, komsomoldoñ ondo kirgeni 50—70% teñ as emes volzbn.

v) Kolhoz hozjajstvozınyñ kazı la ucaskazyña til çetirer straxovoj posttyñ cilenin turguzar, posttyñ ol cileni straxovat' edip salgan çöözö kandj aajlu turup çatkanyn, kynyn le keryp turar. Til çetirer straxovoj posttor, ancadala çyky maldardı, ony kanajda iştedip, azrap, tudup tur-ganyn, voos velerdi, öskö attardañ ajrıp turganyn, amraar kyn berip tur-ganyn, onoñ do ösközin kiceep, korer ucurlu.

g) Maldardıñ oorygan la elgen şytagyn çartap turguzar kereginde aktivny volyp turuzar, onyñ çart buruluun ugolovny karuuna turguzar usun turuzar kerek.

d) Voınyñ kuyni le straxovat' eder kerekti çon ortozında kuucyn-dar, çartap berele, kazı la komsomol kolhozçylardıñ la tañnañ çatkan-dardıñ maıñnañ, olordıñ kuyni le 10 toolu mal straxovat' eder ucurlu, ozo-lo vaştar voınyñ maıñ.

e) Til çetirer straxovoj post ajdyñ turkununda bir katap kolhoztor-dyñ straxovat' edip salgan çöözözin, ancadala mal tudup, azrap turgan kerekti açaarıp korer ucurlu. Tavylgan tutaktardı turguzala tyzeder, ki-çeevej şok çetirip turgan vuruulu ulustardı zakonnyñ aldında karuuzña turguzar dep surak turguzar kerek.

z) Voıyna aıngan vuucaların çırtıñ la ajmaktıñ komissijaları la, straxovoj inspektor lo bir volyp vudyter ucurlu.

2. Komsomol gosstraxty şefke alğan la çava Ojrottyñ pionerleri çaş maldardı şefke alar ucurlu, ony mıñajda vudyter:

a) Kazı la pioner voınyñ vozuuna, kuraganıña, kulunıña çyly, çarık, ency kazagan edip berer ucurlu, çakşy azral la öjinde olordı az-raar, kazagandı, maldıñ vojlorın kynnyñ—zajın arutap turar.

b) Çaş mal ooryj vergen tušta, ony ol ok tušta ooruzyñ su-kadyğ-nañ ajryj la vet-emcige, emeze fel'dşerge volş surap turguzala til çetirer.

v) Çoon maıñ öjinde sugarıp, azrap, olordı nur iş iştetpezin dep, onoñ öskö vastra maıña çyly kazagan edip verzin dep, voınyñ ada-ene-zineñ kiceep suraar kerek.

g) Pioner otrjadı voınyñ kolhozınyñ çaş maıñ şefke alyp, olordıñ turup çatkan aajyn kynniñ zajın açaarıp turar, olordıñ turgan kaza-gandarı aru, çyly, çarık, aru kej çetkil volzbn, öjinde azrap turzbn dep, ooru maldardı su-kadyğınnan ajrıp turzbn dep korer.

Şefke alyngan vucalardy prakticeskij vudyrer kereginde instruktivnij korgyzy

1. 1935 ç. okladnoj straxovaniya, baza onyñ ezileri kereginde oblišpolkomnyñ turguskan postanovlenijazyñ vastra komsomoldor ozo baştap, vuzular şinzileer ucurlu, kazı la komsomol straxovaniyanıñ aajyñ çart bilip, kolhozcylyardyñ la tañnañ çatkandardyñ ortozynda ony çartap, ajdyr berer işti ötkygedij volzyñ.

2. Til çetirer straxovoj posttor, zakon aajynca, kolhozcylyardyñ vastra çuınynda tudulup çat, olor kazı la kolhozto kizi toozı ycten ala veşke çetire, onon do ege volor ucurlu. Olordyñ biryuzı til çetirer posttyñ iziniñ vaşsyz, eške clenderi deze, kazı la kolhoz xozjajstvozyñ iş völyginiñ vrigıdazyña kozylp, ol voıyñyñ brigadazynda straxovat edip salgan çeeze ucun karuuna turup çat.

Til çetirer straxovoj posttor vygyngi kunge varı vastra kolhoztorgo emes, onon ulam slerdiñ zadacagar mınyñ, straxovoj post çok çerlerde çañdañ tözöer, kazı var çerlerdegiziniñ izin könyktirer ucurlu.

Til çetirer straxovoj posttordyñ çaktap salgan clenderi mınyñ iş ötkyrer ucurlu:

a) Mal tudup azraar kereginde. Maldardy norma aajynca iştedip turganyn aşktaar, voos belerdi katu işten vozodor, olordy eške attardan, ooktoryn çoon maldañ ajrıp salar, at çepseliniñ vuzular, severler turganyn, onyñ çağaar-çaravazyñ aşktaar. Bastra mal tudup azraarında öjinde azrap, sugaryp, azraldyñ kacestvozyñ la çetkil verip turganyn aşktaar, arık maldardy başka völyje, olorgo azraldy bererin tıñdar, ooru maldardy su-kadyk maldardan völyp salar, mal tırgan kazagandardyñ ici aru, çarık, ici keñ, aru keñ çetkil volzyñ, sugardyñ çeri malga epty volzyñ dep aşktaar, maldy tyn-tyş karuldaarın kiceep vudyrer kerek.

b) Aş salar kereginde: Aş-yrendi çakşy çerge saların, syrerin, tırmaarın, çasatın, öjinde sugararın, odoorın, ertten, eške de nemediñ korulaarın agroezizi aajynca işter vudyrerin aşktaar.

v) Xozjajstvo kereginde: Çurt turgan çerdin çer, eögin arlaar, sklady karuldap, ony otton severleeri, oblišpolkomnyñ otton korulanar kereginde 1934 ç. mart ajdyñ 28-ci kynynde 5 № çygargan postanovlenijazyñ vudyrer kereginde, ot öcyrer çepselderdi, kandy aajlu turguskanyn, şinzileeri.

Çedikpes tutaktar var volzo, til çetirer straxovoj posttyñ cleni turguzala posttyñ vaşsyzyna la kolhoz pravlenijazyñ predsedateline til çetirer, emeze pravlenija clenine uguzıp çat, ol ok tarıyn voıy ol tutaktardy çok eder er-çolyn taap, tutaktardy tyzedip çat, kazı la tabylgan tutaktı vastra kolhozcylyarga uguzıp, ony massanyñ volzyñ la tyzedip turar ucurlu.

3. Maldyñ ölgen şlytagyn çartaarga, onyñ şokşyñ tabarga çurt straxovoj komissijaga til çetirer straxovoj posttor volzar ucurlu, maldyñ kazı la ölgen şlytagy mal tudup, azrap turgan vastra işcilerge, ondy tutaktardy baza katap çygarvazyñ dep, kezedy bergidij volzyñ.

4. Војь кyuни ле straxovat' ederinij аајь:

1935 ылдагъ кыјалта чокко okladnoj straxovanija kereginde maldar mьndьj norma la straxovat'sja edilip ыat: kolhozьylardьn attarь straxovat'sja edilbej ыat, ыoon uј malь 115 s. straxovat'sja edilgen; iшmekcilerdin le sluzasьbylardьn attarь 125 sal., ыoon uј malь 115 s., taпьnan ыatkan kol kuctylerdin ыoon uј malь 110 s., attarь 120 s. straxovast'sja edilgen.

Maldьn vazardagь vaazь aajьnca okladnoj straxovanija la elgen maldьn ucun algan straxovoj akca eezine elgen maldьn ordьna sadьp alarga ыetpej ыat, onьn ucun gosstrax maldardь voјьnьn kyuни le straxovat' ederge pravo берip ыat, onьn aajь mьndьj:

1 Iшmekcilerdin, sluzasьbylardьn la taпьnan ыatkandardьn attarь 2 ыaшtaп erе, 12-deп temen, ыoon uј malь 1 ыaшtaп erе 10-go ыetpe, koјlorь, eckileri, cokolorь 6 aјdaп ala, onon do ыaпьn.

2. Kolhozьylardьn attarь straxovat'sja edilbej ыat, ыoon uј malь 1 ыaшtaп erе 10-go ыetpe, koјlorь, eckileri, cokolorь 6 aјdaп ala onon do ыaпьn.

Xozjajstvоньn vastrа kategorijazь la voјь kyuни le straxovat' eder normazь (okladnoj normadan vaška) attarga 1000 s. ыetpe, ыoon uј malga 500 s. ыetpe, koјlorgo lo eckilerge 100 s. ыetpe, cokolorgo 250 sal. ыetpe. Bu normalardan temen de straxovat' ederge kelizer, ыe onon erе ыarabas.

Kazь la 100 sal. straxovoj summadan alatan straxovoj tolemirdin stavkazь mьndьj:

MALDAR- ДЫН ВУДУМИ	Кош-Агаш, Улаган			Ондај, Кан- оозь, Елк- монар.			Туфочак, Соја.			Ојрот-Тура, Коксу-оозь Шевалин.			Ојрот-Тура		
	Колхозьлар	Ишmekcilerle sluzasьbylar	Taпьnan ыatkandar	Колхозьлар	Ишmekcilerle sluzasьbylar	Taпьnan ыatkandar	Колхозьлар	Ишmekcilerle sluzasьbylar	Taпьnan ыatkandar	Колхозьлар	Ишmekcilerle sluzasьbylar	Taпьnan ыatkandar	Колхозьлар	Ишmekcilerle sluzasьbylar	Taпьnan ыatkandar
Attar - - - -	—	7—	8-50	—	8-20	9-50	—	8-50	10—	—	9	82	—	8-35	10-90
ыoon uј mal-	3-70	3-70	4—	4—	4—	4-50	4-50	4-50	5-20	4-98	4-98	5-68	5-50	5-50	6—
Koјlor - - - -	8—	8—	10—	8—	8—	10—	8—	8—	10—	8—	8—	10—	8—	8—	10—
Cokolor - - -	8—	8—	10—	8—	8—	10—	8—	8—	10—	8—	8—	10—	8—	8—	10—

Кош-Агаш, Улаган, Ондај-ла, Кан-Оозь көккyn le ыарьm көккyn ајмактарь кыјалта чок okladnoj straxovanija kereginde 50% ыeңилte алгандарь ol stavkalardan 50% ыeңилte берлип ыat.

Maldardь voјьnьn kyuни le straxovat' ederge aлыngan vuucalarьn, tutak чокко vudyрer kereginde kazь la komsomol temdek көргyzer керек, ol ozo vaшtar voјьnьn kyuни le voјьnьn maldarьn straxovat' eder ucurlu.

ыакшь kiceep, көрyр азрabaј туrганынап ulam арыктарь kalган la бору maldardь voјьnьn kyuни le straxovat' ederine albaј ыat.

Maldardь воььньд кууни ле straxovat' eder kereginde texniceskij keltegejinen vizulaary.

Воььньд кууни ле straxovat' etken çuuştь çuur kereginde gosstrax-tyң inspektsijazь kvitantsionnyj knizkelerdi çetkilince çurt-sovetke verip çat. Til çetirer straxovoj posttyң vaşçьzь, emeze komsorg ol kvitantsionnyj knizkelerdi çurt-sovetten alala, staxovatel'derdi taap, vicip alğan kom-somolgo verip çat, ol straxovatel'derden akcañ çuup alala, kvitantsionnyj knizkeni akca la kozo ojto komsorgko, emeze til çetirer posttyң vaşçьzьna verip çat, ol deze onь straxovoj çuuş çuuzьn dep, øskø komsomolgo verip çat.

Bojьь kuуни ле straxovat' etken maldardьñ çuup alğan akcazьn komsorg, emeze til çetirer straxovoj posttyң vaşçьzь kazь la eki-yc kyn-nyñ vazьnda çurt-sovetke verer ucurlu, onoң ol vergen akcañ toozьnyñ raspiskazьn alar, emeze kalgancь kvitantsijada temdekter çat.

Kvitantsijanyñ knizkezi vozogon soondo, onь çurt sovetke verer ucurlu, ok kvitantsijada çuulğan akca kancaa çetken, onьñ summazьnyñ raspiskazьn aлыр çat, baza katar çañ kvitantsionnyj knizke aлыр çat.

Maldь воььньд кууни ле straxovat' etken tušta, straxovoj çuuştь teløerde, kezekter teløer øj verilip çat, straxovat' etken tušta bastra sum-mazьnaç 50% aлыр çat, øskøzin 2 ajga çetre sakьitalu edip çat.

Kvitantsijada kьjalta çokko mьnajda viciler ucurlu: straxovatel'diң familijazь, adь, adazьnyñ adь, çurt-sovedi, kandьj mal straxovat' edilgen, tyginin øni, çazь, kandьj summaa straxovat' edilgen, straxovoj çuuzь kanca, kanca kreezi alğan, artkan summazьn kacan teløer etken. Ol vergen summanь alar tušta çañ kvitantsija verilip çat, ol kvitantsijada vaşçь verilgen kvitantsijanyñ № adalyр çat.

5. Til çetirer straxovoj posttordьñ izi straxovoj inspektsijanyñ la çurt straxovoj komissijanyñ izi le çava, çañs volьp ødør ucurlu, til çeti-rer straxovoj postor vojlorynyñ izinde çurt straxovoj komissijaga vašta-дыр ištegiler çat, onoң ulam çurt straxovoj komissijanyñ zasedanijazьnda straxovoj post voььnyñ ištegen iziniң otcodьn verer ucurlu, ištep turgan iş aajьnca olorgo til çetirer, olordьñ kandьj bir vaška çakaruum vudyrer.

6. Şefstvo kereginde aлыngьn vuucalardь çьlyr vudyreni, Gosstrax-tyң aldьnda turgan zadacalardь la komsomoldor vudyrer işti, kazь la kom-somol çart bilip alza, ol tušta volor. Onoң vaška sotsmøerøj læ mergendь išteң ulam išteң vuder. Onьñ ucun ol kerekti ancadala açaarьp, kiceer kerek.

Obьgosstrax vaşkaruuzьnyñ naca'nigi
XOLODOV

Ojrottyň komsomoldorý la pioner näkêrlêri!

Sler gosstraxty la çaş maldardý şefke alýp straxovoj apparatka, straxovoj işti öskertêr keregindegi 1933 ç. mart aýdýň 8-ci kününde BSK(в) P-nyň TK-niň turguskan reşenijazýn vudyrer kerekke çaan politiceskiý volýş çetireriger dep, oblastyň Gosstraxtyň başkaruuzý slerge izenip çat.

Gosstraxty la çaş maldý şefke alýp, maldý köptêdip-öskyreri le çon çөөzêzin korulaar dep partiýanyň la başkaruunýň turguskan zadacalaryn vudyrer kereginde, sler baza katar voýbgardýň vol'şevik ijdegerdi çartap çadýgar.

Straxovoj iş kereginde slerdiň alýngan vuucaştarýgar keý ermek-le tegin çerge şakrýt volýp çadakalvas dep, straxovoj inspektor lo, aýmaktyň la çurt-sovetiň straxovoj komissijalary la iziger bir volýp, künnyň zäýn, aý la kvartal toozýna işep ötkyrgen izigerdi, faktalar la kergyzip, çartap turarýgar dep, oblgosstraxtyň başkaruuzý izenip çat, ondý iş le gosudarstvonyň straxovanijanyň keregin kolhoztorđy organiztasionno-xozjaýstvennyý çapnyňa týndar la çon çөөzêzin korýr közyur (тысag) edip alarývvs.

Aýmaktyň straxovoj komissijalaryn la straxovoj inspektorlorýn, çurttyň straxovoj komissijalaryn komsomol alýngan vuucalaryn, vudyrer işke kozo volýşşyn dep çakarýp turum, til çetirer posttorđy, komsomol lo pioner organizatsijalaryn vizular, instruktirovat' eder, olorgo straxovoj kerekty çartar vieikter verip, straxovoj kerektyň aajýn tuduşla, oýinde komsomol organizatsijazýna uguzýp turar.

Eđ artýk komsomol organizastijalaryn, kezik komsomoldorđy-la pionerlerdi, voýnyň şef kereginde alýngan vuucaalaryn vudyrgen kereginde Gosstraxtyň oblastnoj başkaruuzý voýnyň çapnyňa olordý syýlaarga mýndý premijalar turguzýp çat:

1. Sportivnyý çepselder (futbol, volejbol, disk, canalar, kon'ki)	5 kompl.
2. Komsomoldorđyň vicikteri	30
3. Radio ugar apparattar	2
4. Pionerlerdiň varavandarý	10
5. Pionerlerdiň syvyskýzý	10
6. Pionerlerdiň maalyzý	1

Aldýnaň veter syý:

1. Komsomoldýň kostjumarý	20
2. Trusalu majkalar	40
3. Çapý kepty pionerskiý kostjumarý	30
4. Akca syý	50 sal. 3
5. " "	30 " 5
6. " "	20 " 10

Gosstraxtyň oblaşkaruuzýnyň nacał'nigi
XOŁODOV.

№ Raport-svodka

"....." kynineñ 1935 ç. ala.....
 1935 ç, çetre.

çurt - sovediniñ aймағы-
 ныñ kolhoztoğy til çetirer straxovoj post raport
 verip çat.

	Attar	Çoon uj mal	Koj-eckiler	Cockolor
1. Otcot øjinde ølgeni . . .				
2. Ooru maldardyñ toozy . .				
3. Ooru maldardañ akcazь la tøzi baluluu				
4. Aksaktarь la kol-vut cьka- пь				
5. Aryktagandarь				

6. Maldardyñ ølgeniniñ шытағы, ølgen kezik maldyñ karuuna turar
 kiziniñ familijazь

7. Otcot øji tuzunda volьş surap vet. emcige til çetirgenderi var va,
 vet. volьş bergeninde kandьj tutaktar var

8. Otcot øji tuzunda azral kereginde, maldь severleer, onь işteditp
 turgan tuşla kandьj tutaktar var volgon, ol tutaktardь çok ederge kan-
 dьj iş vudyrgen, olordь kanajьp çok etken

9. Воjьнц куупи ле straxoval' edigenti:

	Attar		Çoon u mal		Koj-ekiler		Coskolor	
	тып тоозь	straxovoj çuuş alganь	тып тоозь	straxovoj çuuş alganь	тып тоозь	straxovoj çuuş alganь	тып тоозь	straxovoj çuuş alganь
1. Таьнац çatkandardan								
2. Kolhozçylardan . . .								
3. Komsomoldordon. . .								

10. Çurt-sovettiñ predsedateli tavьştyrgan akca..... sal., veril-
vej artkanь..... sal.

11. Şef kereginde alyngan vuucalaryn vudyrgeñ eñ artыk komso-
moldordьñ familjazь la çyгym çadьnьñ usurь (характеристиказь) _____

12. Organizatsijadagь komsomoldordьñ тоозь _____
olordьñ şef kereginde işke kirizip iştep turgandarь_____

13. Bastra pionerlerdiñ тоозь_____

olordьñ воjьнц ook malьñ çakşь kiceep, көгyp turgandardьñ тоозь_____

14. Pionerlerdiñ kolhoztyñ çaş malьñ şefke alyngan izi kanajda vу-
dyp çat_____

15. Çaş maldь şefke alьp işter turgan eң-artьk pionerlerdiң familija-
zь la olordьң çyгym-çadyньң usьть (характеристиказь)

Аçаару: Raport-svodka aj тоозьнда 5 cislodo BSKÇӨ-nin
АК-не verilip çat, onьң 1 ekzempljarь slerde artьp çat. Maldь kice-
ep көрвөј turganьнаң ulam көр mal олып turza, emeze şok çedip tur-
gan tuşta raportть turguzala verer ucurlu.

„.....“ 1935 ç.

Тil çetirer straxovoj postьтн

ваşсьзь
(kol salganyь)

№ 1338

Ц 1935г.
Лит № 74
Вкладн. л. _____

447487

446207

Ойрот.

3-406

По заказу облгосстраха

На ойротском языке
Памятка шефам над госстрахом
на 1935 год.

Перевод Сыркашева И. А.